

**КОНЦЕПЦІЯ
ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ
ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ**

ВСТУП

Найважливішими завданнями будь-якої держави є захист національних інтересів, гарантування безпеки населення й територіальної цілісності країни. Проте їх вирішення у сучасній Україні ускладнюють такі гострі проблеми, як складне соціально-політичне й економічне становище українського суспільства, порушення територіальної цілісності країни, проведення збройних акцій терористів у східних регіонах нашої держави. У зв'язку з цим упровадження загальнодержавної Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді сприятиме захисту національних інтересів Української держави, відновленню її територіальної цілісності, дасть новий імпульс духовному оздоровленню нашого народу, формуванню в Україні громадянського суспільства, яке передбачає трансформацію національної самосвідомості та громадянської свідомості, моральної та правової культури особистості, що ґрунтується на визнанні пріоритету прав людини.

Актуальність військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді зумовлюється: потребою Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ, інших військових формувань у призові на військову службу громадян з високим рівнем морально-психологічного й фізичного розвитку; відсутністю в державі ефективної системи підготовки громадян до військової служби й захисту Вітчизни, які можуть у короткі терміни перебудувати свою діяльність відповідно вимог часу; відсутністю єдиного науково-методичного центру з розробки навчальних програм, методики підготовки молоді до військової служби, критеріїв оцінки військово-патріотичної вихованості; відсутністю в загальноосвітніх навчальних закладах належної навчально-матеріальної бази із допризовної підготовки й військово-патріотичного виховання; низьким рівнем підготовки викладацького складу для загальноосвітніх навчальних закладів з предмета „Захист Вітчизни“, що не забезпечує якісного викладання цього навчального предмета.

Позитивні результати підготовки громадян до військової служби, захисту Вітчизни можна досягти за умов термінового створення центрів з військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в усіх регіонах України в рамках загальнодержавної системи підготовки громадян до військової служби й захисту Вітчизни. Вирішення даної проблеми дозволить підвищити ефективність підготовки молоді до військової служби, оптимізує ресурсні витрати на процес її підготовки, вдосконалив навчально-матеріальну базу й підвищить рівень військово-патріотичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Основними причинами виникнення проблеми підвищення ефективності військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді є питання існування української нації в складних сучасних умовах. На карту поставлено бути чи не бути нам українцям володарями своєї долі на рідній землі в своїй державі в умовах нестабільності суспільного життя, порушення територіальної цілісності України, проведення збройних акцій терористів у східних регіонах нашої держави.

Необхідність розв'язання проблеми підвищення ефективності військово-патріотичного виховання зумовлена її специфікою та загальнонаціональним масштабом. Результативність військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді потребує активізації роботи державних структур, загальноосвітніх навчальних закладів, громадських організацій, інших соціальних інститутів в об'єднанні зусиль у створенні центрів із військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в усіх регіонах України.

1. Мета та завдання національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді

Мета Концепції загальнодержавної Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України полягає у створенні науково-методологічних засад щодо системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, закладів освіти, громадських організацій та центрів військово-патріотичного виховання щодо формування молодих людей – патріотів України, зацікавлених в отриманні військової професії й готових до військової служби та захисту Вітчизни.

Основними завданнями військово-патріотичного виховання є:

- підвищення статусу військово-патріотичного виховання в українському суспільстві загалом і в системі освіти зокрема;
- підвищення престижу військової служби як виду державної служби й культивування ставлення до солдата як до державного службовця;
- забезпечення створення центрів військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді державних, регіональних та місцевих рівнів;
- забезпечення виховання в учнівській молоді високої патріотичної свідомості, почуття вірності й любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського й конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів, територіальної цілісності й незалежності України;
- підвищення й розвиток виховних функцій загальноосвітніх навчальних закладів щодо військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді;
- ефективне використання національних традицій з урахуванням сучасного світового та вітчизняного педагогічного досвіду й досліджень психолого-педагогічної науки з військово-патріотичного виховання;
- забезпечення взаємодії системи освіти з усіма соціальними інститутами щодо інтенсифікації процесу військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді;
- забезпечення формування в учнівській молоді освітньої, фізичної, психологічної, соціальної, морально-духовної готовності до військової служби та спонукання до активної протидії сепаратизму, аморальності, шовінізму й фашизму;
- відродження на нових теоретико-технологічних засадах системи позакласного й позашкільного військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді;
- сприяння популяризації військово-спортивних ігор типу національної дитячо-юнацької військово-спортивної гри „Хортинг–Патріот“ та „Сокіл“ („Джура“);
- сприяння розвитку дитячих, учнівських, молодіжних і громадських організацій, центрів та спортивних шкіл з національного виду спорту України – хортингу з метою розвитку й зміцнення фізичного, морального і духовного здоров'я дітей та учнівської молоді й становлення майбутніх патріотів – захисників Вітчизни;
- внесення до державних стандартів повної загальної середньої освіти змін щодо забезпечення об'єднання предмета „Фізична культура“ з предметом „Захист Вітчизни“ в єдину галузь „Військово-патріотичне виховання та фізична культура“ з метою підвищення якості військово-патріотичного виховання та фізичної підготовки учнівської молоді в загальноосвітніх навчальних закладах;
- перенесення викладання предмета „Захист Вітчизни“ з 10–11 класів у 7–8 класи з метою забезпечення підвищення ефективності допризовної підготовки й військово-патріотичного виховання учнівської молоді.

2. Принципи патріотичного виховання

Система військово-патріотичного виховання учнівської молоді України має ґрунтуватися на наступних принципах:

- *принцип національної спрямованості*, який передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, українського народу, шанобливого ставлення до його культури, поваги, толерантності до культур усіх народів, які населяють Україну; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;

- *принцип гуманізації виховного процесу*, який означає, що вихователь зосереджує увагу на дитині як вищій цінності, враховує її вікові та індивідуальні особливості і можливості, не форсує її розвиток, спонукає до самостійності, задовольняє базові потреби дитини; виробляє індивідуальну програму її розвитку, стимулює її свідоме ставлення до своєї поведінки, діяльності, патріотичних цінностей;

- *принцип самоактивності й саморегуляції*, який сприяє розвитку у вихованця суб'єктивних характеристик; формує здатність до критичності і самокритичності, до прийняття самостійних рішень, поступово виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;

- *принцип політкультурності*, який передбачає інтегрованість української культури у європейський та світовий простір, створення для цього відповідних передумов; формування у дітей та учнівської молоді відкритості, толерантного ставлення до відмінних від національних ідей, цінностей, до культури, мистецтва, вірування інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;

- *принцип соціальної відповідності*, який обумовлює необхідність узгодженості змісту і методів військово-патріотичного виховання реальній соціальній ситуації, в якій організовується виховний процес;

- *принцип історичної і соціальної пам'яті* спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності;

- *принцип міжпоколінної наступності*, який зберігає для нащадків зразки української культури, етнокультури народів, що живуть в Україні.

3. Шляхи і способи розв'язання проблеми.

Термін виконання загальнодержавної Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді

Виконання Концепції загальнодержавної Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України передбачається протягом 2015–2020 років.

Концепція загальнодержавної Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України визначає реалізацію наступних напрямів діяльності:

– створення спільно з Міністерством оборони України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, іншими міністерствами й відомствами, а також органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями, спілками та фондами центрів військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в усіх регіонах України;

– підготовку спільно з Міністерством оборони України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, іншими міністерствами й відомствами, а також органами державної влади місцевого самоврядування й козацькими громадськими організаціями кадрового складу для центрів військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді, які спроможні успішно здійснювати виконання поставлених завдань;

– розробку спільно з Міністерством оборони України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, іншими міністерствами й відомствами, а також органами державної влади, місцевого самоврядування й громадськими організаціями Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України;

– врахування завдань військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в загальноосвітніх навчальних закладах, центрах з військово-патріотичного виховання, громадських організаціях та об'єднаннях під час формування місцевих і регіональних бюджетів, концентрації фінансових і матеріальних ресурсів для реалізації указаних завдань і залучення позабюджетних ресурсів на вказані цілі;

– створення в усіх регіонах України організаційних структур, які можуть забезпечити створення центрів з військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України на базі загальноосвітніх шкіл, громадських організацій і об'єднань та інших соціальних інститутів;

– розрахунок матеріальних і фінансових потреб на вдосконалення навчально-матеріальної бази для забезпечення військово-патріотичного виховання й вивчення предмета „Захист Вітчизни“ в загальноосвітніх навчальних закладах.

Інформаційне забезпечення реалізації загальнодержавної Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді.

Особливе значення для інформаційного забезпечення реалізації Концепції, оцінювання ефективності проведених заходів з військово-патріотичного виховання мають результати соціологічних, психологічних та педагогічних досліджень, контент-аналізу електронних та друкованих засобів масової інформації.

Необхідним є також створення єдиної всеукраїнської бази даних громадських організацій, державних установ, спортивних організацій та об'єднань, які займаються військово-патріотичною діяльністю.

Забезпечення інформаційної підтримки військово-патріотичного виховання передбачається через:

– активне використання можливостей відповідних структур (прес-служб, відомчих ЗМІ та ін.) державних органів виконавчої влади та місцевого самоуправління;

– розширення соціальної реклами в засобах масової інформації, на біл-бордах, стендах та ін.;

– видання книг, брошур, буклетів, газет та інших друкованих видань з питань військово-патріотичного виховання;

– участь у виставках, експозиціях, створенні власного рухливого виставкового фонду;

– розширення мережі історичних, військових, краєзнавчих та інших музеїв;

– виготовлення художніх та документальних кінофільмів на військово-патріотичну тематику;

– проведення щорічних конкурсів на кращий журналістський твір на військово-патріотичну тематику;

– розширення співробітництва зі всеукраїнськими та регіональними телеканалами з метою створення тематичних передач, присвячених питанням військово-патріотичного виховання та допризовної підготовки, просування інформації про військово-патріотичну діяльність в Україні на різних теле- та радіоканалах;

– збільшення присутності військово-патріотичного виховання в глобальній мережі „Інтернет“, активного використання можливостей форумів, соціальних мереж, розміщення короткометражних роликів про військово-патріотичну діяльність на різних інформаційних порталах, сайтах тощо;

– збільшення кількості та тиражів журналів на військову тематику, створення у навчальних закладах всіх рівнів музеїв, кімнат бойової слави, стендів військово-патріотичного виховання;

– розширення мережі тематичних військово-туристських маршрутів місцями Бойової Слави, спеціалізованих військово-спортивних таборів;

– організацію взаємодії з виробниками комп'ютерних ігор з метою створення спеціалізованих ігор, присвячених допризовній підготовці, історії військово-патріотичного виховання в Україні.

4. Етапи впровадження Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді

На початковому етапі (до кінця 2015 року) погодити Концепцію з усіма зацікавленими державними органами виконавчої влади, затвердити Концепцію.

Передбачити розробку державної Програми військово-патріотичного виховання і підготовки молоді до військової служби в Збройних силах України.

Спільно з державними органами влади, закладами освіти та місцевого самоврядування передбачити розробку типових регіональних програм військово-патріотичного виховання і підготовки молоді до військової служби, які враховували б вимоги до регіонів з питань організації підготовки до військової служби. При розробці зазначених програм першочергову увагу слід приділити найгострішим проблемам стану роботи з військово-патріотичного

виховання в загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладах, характерним для даного регіону. Слід узгодити ці програми з органами державної влади та місцевого самоврядування.

На першому етапі (початок 2015 року) необхідно розпочати роботу з розробки нормативів (типових проектів) розміщення наочної агітації в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України. Спільно із засобами масової інформації розпочати розробку передач військово-патріотичної тематики та видання навчально-методичного посібника про світовий та український досвід організації військово-патріотичного виховання.

Необхідно розробити Положення про центри військово-патріотичного виховання та підготовки до військової служби, розпочати роботу з формування таких центрів.

У глобальній мережі „Інтернет“ розгорнути активну роботу із залучення молоді до військово-патріотичної діяльності з використанням сучасних інтернет-технологій та комунікацій.

У межах роботи з розробки нових форм і методів роботи з військово-патріотичного виховання до кінця 2015–2016 навчального року провести роботу із загальноосвітніми та позашкільними навчальними закладами щодо активного залучення учнівської та студентської молоді до військово-патріотичного виховання.

Створити прес-центр із залученням журналістів, які спеціалізуються на питаннях військово-патріотичного виховання та допризовної підготовки молоді.

На другому етапі (2017–2018 рр.) продовжити здійснення заходів з військово-патріотичного виховання.

За результатами реалізації другого етапу передбачається до кінця 2018 року:

– розробити пілотні проекти створення у всіх регіонах України на місцевому рівні центрів військово-патріотичного виховання та підготовки до військової служби;

– об'єднати навколо центрів військово-патріотичного виховання та підготовки до військової служби громадські організації, що займаються військово-патріотичним вихованням молоді, виробити організаційно-правові схеми їх взаємодії;

– створити на базі центрів військово-патріотичного виховання та підготовки до військової служби, всеукраїнську мережу пошукових загонів;

– затвердити спільно з управліннями освітою, органами державної влади та місцевого самоврядування державні програми військово-патріотичного виховання і підготовки молоді до військової служби;

– розширити присутність центрів військово-патріотичного виховання та підготовки молоді до військової служби в глобальній мережі „Інтернет“;

– завершити роботу зі створення всеукраїнської мережі центрів військово-патріотичного виховання і підготовки до військової служби.

На третьому етапі (2019–2020 рр.) передбачається завершити створення центрів військово-патріотичного виховання та підготовки до військової служби та всеукраїнської системи військово-патріотичного виховання громадян з масовим охопленням дітей і молоді.

Основний зміст та послідовність визначення результатів Концепції містять у собі наступні етапи:

- складання короткого плану аналізу стану військово-патріотичного виховання дітей та молоді та його результатів, розробку методичних матеріалів і документів для його проведення, визначення переліку його найважливіших напрямів, найзначніших заходів і проблем, які необхідно ретельно дослідити;

- збирання інформації про стан військово-патріотичного виховання дітей та молоді і його результати, про ефективність вживаних заходів, про участь в них як організаторів, так і різних категорій дітей та молоді;

- аналіз ефективності роботи безпосередніх організаторів військово-патріотичного виховання, виконання ними окремих завдань, певних функціональних обов'язків тощо;

- аналіз та оцінка дієвості військово-патріотичного виховання з різними категоріями, групами молоді. При цьому визначаються як кількісні (кількість заходів, рівень охоплення учасників, класифікація заходів за видами та ін.), так і якісні показники (ефективність заходів,

зміна ситуації після їх проведення, заходи, здатні надавати найбільш формуючий, інформаційний, мобілізуючий вплив);

- визначення висновків про стан військово-патріотичного виховання молоді і його оцінка, формулювання певних завдань та заходів з його подальшого покращення.

У них віддзеркалюються:

- загальна оцінка стану військово-патріотичного виховання дітей і молоді та досягнутих результатів, їх порівняння з попереднім періодом (краще, гірше);

- рівень відповідності проведеної роботи висунутим вимогам, вирішуваним завданням, наявним можливостям;

- передові і відстаючі в підготовці і проведенні основних заходів; невикористані можливості, засоби, упущення, недоліки; першочергові завдання, на виконанні яких слід зосередити основні зусилля.

5. Очікувані результати виконання Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України, визначення її ефективності

Найважливішою умовою ефективності роботи з військово-патріотичного виховання є постійний аналіз її стану на основі узагальнених оціночних показників. Ці показники дозволяють визначити не лише стан військово-патріотичного виховання в цілому, а й окремі аспекти цієї роботи.

Виконання Програми дасть змогу:

- підвищити статус військово-патріотичного виховання в українському суспільстві загалом і в системі освіти зокрема;

- підвищити престиж військової служби як виду державної служби й культивувати ставлення до солдата як до державного службовця;

- утвердити у свідомості громадян об'єктивну оцінку ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку Збройних сил у відстоюванні ідеалів свободи й державності України та її громадян від княжої доби, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки, Січових стрільців, Української повстанської армії до часів незалежності;

- сформувати психологічну й фізичну готовність молоді до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів і незалежності Української держави, підвищення престижу й розвитку мотивації молоді до державної і військової служби та захисту Вітчизни;

- відродити й розвивати українське козацтво як важливу громадську основу військово-патріотичного виховання молоді;

- забезпечити духовну єдність поколінь, виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турботу про молодших та людей з особливими потребами;

- набути необхідних знань молоді про завдання Збройних сил України, їх характерні особливості; засвоїти основи захисту Вітчизни, цивільного захисту, медичних знань і безпеки життєдіяльності;

- сформувати й удосконалити життєво необхідні знання, уміння й навички молоді щодо захисту Вітчизни й військово-патріотичного виховання;

- підготувати учнів до професійної, військової орієнтації й служби у Збройних силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством;

- сформувати вірність бойовим і національно-історичним традиціям, військового обов'язку, присязі та військового статуту; підвищити рівень дисциплінованості, конструктивної соціально-комунікативної, громадсько-корисної діяльності;

- підвищити рівень громадянської ідентичності, відчуття належності до рідної землі, народу; визначити духовну єдність поколінь і спільність культурної спадщини; сформувати почуття патріотизму, відданості служінню Батьківщині;

- сформувати вірність бойовим і національно-історичним традиціям, військового обов'язку, присязі та військового статуту.

Кінцевим результатом реалізації Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України передбачається позитивна динаміка зростання рівнів військово-патріотичної вихованості молоді в країні, зростання забезпечення сформованості в учнівської

молоді освітньої, фізичної, психологічної, соціальної і морально-духовної готовності до військової служби й захисту Вітчизни та активної протидії сепаратизму, аморальності, шовінізму й фашизму.

6. Оцінка фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для виконання. Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України

Виконання загальнодержавної Програми фінансуватиметься за рахунок коштів державного й місцевих бюджетів та інших джерел згідно чинного законодавства. Оцінка матеріально-технічних і трудових ресурсів проводитиметься з урахуванням основних прогнозованих показників економічного й соціального розвитку, які подаються разом з проектом закону про Державний бюджет України на відповідний рік, інших програмних документів, затверджених в установленому порядку. Обсяги фінансування Програми уточнюються під час складання проекту Державного бюджету України на відповідний рік у межах видатків, що передбачаються для кожного головного розпорядника коштів.

Остаточна оцінка фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для виконання Програми (з обґрунтуванням обсягів фінансових ресурсів за джерелами фінансування та результатами проведення оцінки реальних можливостей ресурсного забезпечення виконання Програми за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел), проводиться після узагальнення пропозицій, що надійдуть від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади під час розроблення проекту загальнодержавної Програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України.

Перспективи подальших розвідок. Подальші дослідження будуть присвячені впровадженню Концепції загальнодержавної програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України у загальноосвітні навчальні заклади різних рівнів із метою підвищення ефективності готовності вихованців до служби в Збройних Силах України та захисту Вітчизни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Концепція виховання особистості / І. Д. Бех // Рідна школа. – 1991. – № 5. – С. 40–47.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. / І. Д. Бех / – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Бех І. Д. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Д. Бех, К. І. Чорна. – К., 2014. – 29 с.
4. Електронний фонд бази даних Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/>.
5. Електронний фонд бази даних Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Єрмоменко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоменко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
7. Зубалій М. Д. Форми військово-патріотичного виховання допризовної молоді / М. Д. Зубалій. – К., 2010. – 272 с.
8. Івашковський В. Концепція військово-патріотичного виховання молоді України / В. В. Івашковський // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 2. – С. 28 – 45.
9. Івашковський В. В. Педагогічні основи формування готовності старшокласників до служби в Збройних Силах України : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. : 13.00.07 „Теорія і методика виховання“ / Івашковський Віталій Володимирович. – К., 2002. – 179 с.
10. Каюков В. І. Виховуємо патріотів України / В. І. Каюков. – Кіровоград, 1997. – 198 с.
11. Електронний фонд бази даних Української Національної Федерації Хортингу. Федерація твоєї Батьківщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.horting.org.ua>.

12. Система патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізації цих суспільних змін: навч.-метод. посібн. / авт. кол. : І. Д. Бех, К. О. Журба, В. А. Киричок та ін.. – К. : Пед. думка. – 2011. – 240 с.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (1991). *Kontsepsiia vykhovannia osobystosti* [The concept of personality education]. *Ridna shchkola [Mother School]*, 5, 40–47.
2. Bekh, I. D. (1998). *Osobystisno zoriientovane vykhovannia* [Personality-oriented education]. Kyiv: IZMN.
3. Bekh, I. D., & Chorna, K. I. (2014). *Prohrama ukraïnskoho patriotychnoho vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi* [The program of Ukrainian patriotic education of children and youth]. Kyiv.
4. *Elektronnyi fond bazy danykh Ministerstva osvity i nauky Ukrainy* [Electronic fund of database of Ministry of Education and Science of Ukraine]. Retrieved from <http://www.mon.gov.ua/>.
5. *Elektronnyi fond bazy danykh Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho* [Electronic fund of database of Vernadsky National Library of Ukraine]. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua>.
6. Yeromenko, E. A. (2014). *Khortynh – natsionalnyi vyd sportu Ukrainy* [Horting – A National Sport of Ukraine]. Kyiv: Palyvoda A. V.
7. Zubalii, M. D. (2010). *Formy viiskovo-patriotychnoho vykhovannia dopryzovnoi molodi* [The forms of military-patriotic education of pre-conscription youth]. Kyiv.
8. Ivashkovskiy, V. (2014). *Kontsepsiia viiskovo-patriotychnoho vykhovannia molodi Ukrainy* [The concept of military-patriotic education of youth in Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriia i metodyka hortynhu: Issue 2* (pp. 28–45). Kyiv: Palyvoda A. V.
9. Ivashkovskiy, V. V. (2002). *Pedahihichni osnovy formuvannia hotovnosti starshoklasnykiv do sluzhby v Zbroinykh Sylakh Ukrainy* [Pedagogical foundations of forming senior students' readiness to serve in Military Forces of Ukraine]. (Candidate dissertation, Kyiv).
10. Kaiukov, V. I. (1997). *Vykhovuiemo patriotiv Ukrainy* [We bring up patriots of Ukraine]. Kirovohrad.
11. *Elektronnyi fond bazy danykh Ukrainskoi Natsionalnoi Federatsii Khortynhu. Federatsiia tvoiei Batkivshchyny. Vytoky i podalshyi rozvytok khortynhu* [Electronic fund of database of Ukrainian horting federation. Federation of your homeland. Origins and subsequent development of horting]. Retrieved from <http://www.horting.org.ua>.
12. Bekh, I. D., Zhurba, K. O., & Kyrychok, V. A. and other (2011). *Systema patriotychnoho vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi v umovakh modernizatsiinykh suspilnykh zmin* [The system of patriotic education of children and youth in conditions of modernization of social change]. Kyiv: Pedahohichna dumka.

Олександр Остапенко, Микола Зубалій.

Концепція загальнодержавної програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України (проект).

Актуальність запропонованої Концепції загальнодержавної програми військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України зумовлена: потребою Збройних Сил України та інших військових формувань у призові на військову службу громадян з високим рівнем морально-психологічного й фізичного розвитку; відсутністю в державі ефективної системи підготовки громадян до військової служби й захисту Вітчизни, які можуть у короткі терміни перебудувати свою діяльність відповідно вимог часу; відсутністю єдиного науково-методичного центру з розробки навчальних програм, методики підготовки молоді до військової служби, критеріїв оцінки військово-патріотичної вихованості, відсутністю в загальноосвітніх навчальних закладах необхідної навчально-матеріальної бази з допризовної підготовки й військово-патріотичного виховання: низьким рівнем підготовки викладацького складу для загальноосвітніх навчальних закладів з предмета „Захист Вітчизни“, що в повній мірі не забезпечує якісного викладання цього навчального предмета. Мета Концепції полягає в створенні центрів з військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в усіх регіонах України в рамках загальнодержавної системи підготовки громадян до військової служби й захисту Вітчизни.

Ключові слова: концепція, загальнодержавна програма, військово-патріотичне виховання, Збройні Сили України, військові формування, військова служба, Вітчизна, захист Вітчизни, центр з військово-патріотичного виховання, предмет „Захист Вітчизни“, допризовна підготовка, військово-патріотична вихованість, фізичний розвиток.

Olexandr Ostapenko, Mykola Zubaliy.

Institute of Problems on Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Berlynskoho Str. 9, Kyiv, Ukraine).

The concept of the national program of military-patriotic education of children and youth Ukraine (project).

Relevance of the proposed concept of the national program of military-patriotic education of children and youth caused by Ukraine, the Armed Forces of Ukraine and other military formations in reward for military service of citizens with high moral and psychological and physical development; lack of effective state system of training citizens for military service and protection of the Fatherland, which can in a short time to restructure its activities in accordance with the requirements of time; lack of effective state system of training citizens for military service and protection of the Fatherland, which can in a short time to restructure its activities in accordance with the requirements of time; lack of common scientific and methodological center for curriculum development, methods of preparing young people for military service, criteria for assessing military-patriotic upbringing, lack of secondary schools the necessary training and material base of pre-conscription training and military-patriotic education: Low level of training of teaching staff for secondary schools on the subject of „Homeland Security“ that does not provide full quality of teaching of the course. The purpose of the Concept is to create centers of military-patriotic education of children and youth in all regions of Ukraine under the national system of training citizens for military service and protection of the Fatherland.

Key words: concept, national programs, military-patriotic education of the Armed Forces of Ukraine, military units, military service, Motherland, the protection of the Fatherland, the center of the military-patriotic education, the subject of „Homeland Security“, pre-conscription training and military-patriotic education, physical development.

Александр Остапенко, Николай Зубалий.

Концепция общегосударственной программы военно-патриотического воспитания детей и ученической молодежи Украины (проект).

Актуальность предложенной Концепции общегосударственной программы военно-патриотического воспитания детей и учащейся молодежи Украины обусловлена: необходимостью Вооруженных Сил Украины и других военных формирований в призыве на военную службу граждан с высоким уровнем морально-психологического и физического развития; отсутствием в государстве эффективной системы подготовки граждан к военной службе и защите Отечества, которые могут в короткие сроки перестроить свою деятельность в соответствии с требованиями времени; отсутствием единого научно-методического центра по разработке учебных программ, методики подготовки молодежи к военной службе, критериев оценки военно-патриотической воспитанности, отсутствием в общеобразовательных учебных заведениях необходимой учебно-материальной базы по допризывной подготовке и военно-патриотического воспитания: низким уровнем подготовки преподавательского состава для общеобразовательных учебных заведений по предмету „Защита Отечества“, что в полной мере не обеспечивает качественного преподавания этого учебного предмета. Цель Концепции заключается в создании центров по военно-патриотическому воспитанию детей и учащейся молодежи во всех регионах Украины в рамках общегосударственной системы подготовки граждан к военной службе и защите Отечества.

Ключевые слова: концепция, общегосударственная программа, военно-патриотическое воспитание, Вооруженные Силы Украины, военные формирования, военная служба, Отчизна, защита Отечества, центр военно-патриотического воспитания, предмет „Защита Отечества“, допризывной подготовки, военно-патриотическая воспитанность, физический развитие.